

Araştırma Makalesi • Research Article

The Rise of the Far Right Across Europe and the Case of Italy's Brothers Party

Avrupa Genelinde Yükselen Aşırı Sağ ve İtalya'nın Kardeşleri Partisi Örneği

Seymur ABBASOV¹

Murat ERCAN²

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 7 March 2024

Received in revised: 27 June 2024

Accepted: 1 July 2024

Keywords:

Far Right

Brothers of Italy

Giorgia Meloni

Migrant crisis

ABSTRACT

With the end of the Cold War, regional humanitarian crises and conflicts led to the expansion of the crisis to Europe. Over time, crises in different geographies led to changes in Europe's social, economic and security situation and social unrest in the region. The growing social unrest has enabled the rise of the Far Right parties, which were influential in Europe during the World War II era, to rise again across Europe since the beginning of the 21st century. Far-right parties, which see migrants as a direct threat to the EU's political power, economic stability and social security, enjoy significant support from most segments of the population. In Italy, as a result of the elections held on 25 September 2022, Giorgia Meloni, the leader of the center-right coalition Fratelli d'Italia (Fratelli d'Italia-F.d.I.) party, became the first female Prime Minister in Italy's history. Giorgia Meloni and the Fratelli d'Italia (Fratelli d'Italia-F.d.I.) party, while growing in popularity across the country, are increasingly taking a far-right stance against the EU and the wave of globalization. This article will examine the processes that have influenced the development of far-right parties in the Italian political system and the main policies of far-right views and parties that are rapidly rising across Europe.

MAKALE BİLGİSİ

Makale geçmişi:

Başvuru tarihi: 7 Mart 2024

Düzeltilme tarihi: 27 Haziran 2024

Kabul tarihi: 1 Temmuz 2024

Anahtar Kelimeler:

Aşırı Sağ

İtalya'nın Kardeşleri

Giorgia Meloni

Göçmen krizi

ÖZ

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle, bölgesel ölçekte yaşanan insani krizler ve çatışmalar, ortaya çıkan krizin Avrupa'ya doğru genişlemesine neden oldu. Farklı coğrafyalarda yaşanan krizler, zamanla Avrupa'nın sosyal, ekonomik ve güvenlik durumunun değişmesine ve bölgede toplumsal huzursuzluğun oluşmasına neden oldu. Toplumsal düzeyde giderek artmakta olan huzursuzluk, II. Dünya Savaşı döneminde Avrupa da etkili olan Aşırı Sağ partilerinin, 21. Yüzyılın başlarından itibaren Avrupa genelinde yeniden yükselişe geçmesine olanak sağladı. Göçmenleri, AB'nin siyasi gücüne, ekonomik istikrarına ve sosyal güvenliğine doğrudan tehdit olarak gören aşırı sağ partiler, halkın çoğu kesmi tarafından önemli destek almaktadır. İtalya'da, 25 Eylül 2022 tarihinde geçirilen seçimlerin sonucunda, merkezi sağ koalisyonun İtalya'nın Kardeşleri (Fratelli d'Italia-F.d.I.) partisinin genel başkanı olan Giorgia Meloni, İtalya tarihindeki ilk kadın Başbakanı olmuştur. Giorgia Meloni ve İtalya'nın Kardeşleri partisi, ülke genelinde popülerliğini artırmakla birlikte, AB'ye ve küreselleşme dalgasına karşı durarak, aşırı sağcı görünümünü giderek artırmaktadır. Bu makale de, İtalyan siyasal sisteminde aşırı sağ partilerin gelişimine etki eden süreçler ve Avrupa genelinde hızla yükselmekte olan aşırı sağ görüşlerinin ve partilerinin temel politikaları incelenecektir.

¹ Doktora Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, seymurabbasov@anadolu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-2382-4646.

² Prof. Dr. Anadolu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü. muratercan@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1315-9200.

Giriş:

İki dünya savaşı arası (1918 – 1939) dönemde, Adolf Hitler ile Benito Mussolini tarafından uygulanan Faşizm ve Nazizm, aşırı sağ ideolojisinin ve partilerinin Avrupa genelinde yükselişe geçmesine olanak sağladı. Aşırı sağ'ın, Yahudi Karşıtlığı “Antisemitizm” üzerinden benimsemiş olduğu Güçlü devlet, Aşırı milliyetçilik, Irkçılık, Zenofobi ve Demokrasi karşıtlığı) olguları, Soğuk Savaş sonrasında Avrupa'nın bir takım ülkelerinde İslamofobi üzerinden aşırı sağ görüşünün ve partilerinin gelişmesine neden oldu.

Soğuk Savaş'ın başlamasından, bitimine kadar devam eden “Birinci Cumhuriyet” döneminde İtalya, liberal demokrasi, piyasa ekonomisi ve üniter parlamentoyu benimseyen bir cumhuriyet olarak kurulmuştu. Özellikle zamanla, belirli kişilerin ve partilerin İtalyan siyasal sisteminde yeniden etkili aktör olması, AB genelinde İtalya'nın “İtalyan tarzı demokrasi” olarak anılmasına neden oldu. 1993 yılı sonrasında İtalya siyasetinde Silvio Berlusconi'li “Yaşasın İtalya” (Forza Italia) ile “Kuzey Ligi” (Lega Nord) partisinin ön plana çıkması, ülkede sağ partilerin konumunu güçlendirdi. Özellikle 2012 yılına kadar Silvio Berlusconi'li merkezi sağ koalisyon, merkezi sol koalisyon hükümeti ile iktidar için yarışmış ve önemli derecede üstünlük kazanmıştır. Merkezi sağ koalisyonun başarılı olmasında, Avrupa genelinde yaşanan ekonomik istikrarsızlık ile göçmen krizi önemli rol oynasada, 2008 – 2011 yılları arasında Berlusconi hükümetindeki siyasi sorunlar ve çeşitli skandal olaylarının gelişmesi, Giorgia Meloni'li “İtalya'nın Kardeşleri” partisinin önemini artırdı.

2012 yılında Meloni başkanlığında kurulan parti, 2012 – 2022 yılları arasında yürüttüğü başarılı kampanyalarla ve seçim süreçlerinde önemli kazanım sağlayarak, halk arasında popülerliğini giderek artırmıştı. Özellikle partinin kurulduğu ilk yıllarda, aşırı sağcı açıklamalar yapmamaya dikkat eden parti, 2013 ile 2017 yılı arasında aşırı sağcı görüşlerini artırmıştır. 2017 sonrasında, AB ve küreselleşme karşıtı bir tavır alan parti, ülkenin yaşadığı ekonomik istikrarsızlık, aile yapısının korunması, göçmen krizi ile mücadeleleri ön plana alarak, parti programında iç ve dış politikalarının temellerini ortaya koymuştur.

Mario Draghi başbakanlığındaki koalisyonun, 2022 yılının Temmuz ayında parçalanması sonrasında Parlamento tarafından, erken genel seçim kararı alınmıştır. 25 Eylül 2022 tarihinde düzenlenen seçimlerde Giorgia Meloni'li merkezi sağ koalisyonu seçimi kazanmıştır. Giorgia Meloni, 22 Ekim'de İtalya'nın yeni başbakanı olmasıyla beraber, Benito Mussolini sonrası İtalya tarihinin ilk aşırı sağcı kadın başbakanı seçilmiştir.

Özellikle, II. Dünya Savaşı döneminde aşırı sağ partilerin benimsemiş olduğu bir takım temel görüş ve politikalar, günümüzdeki aşırı sağ partilerinin bir çoğundan farklı olsa da, bir takım benzerlikleri de kendilerinde barındırdığı açıkça görülmektedir.

Bu araştırma çerçevesinde, ilk olarak Aşırı sağ kavramının önemi ve kapsadığı temel özellikler değerlendirilecektir. İkinci olarak, AB genelinde aşırı sağ partilerinin ve akımının yükselmesinde etkili olan aktörlerin önemi ele alınarak tartışılacaktır. Üçüncü ve son olarak, bu tartışmaların merkezinde İtalyan siyasal sisteminde sağ Partilerin önemi ve İtalya'da son dönemlerde etkili olan Giorgia Meloni ve partisi “İtalya'nın Kardeşleri” örneği esasında değerlendirilerek incelenecektir.

1. Aşırı sağın temel eksenleri:

Dünya tarihinde önemli bir tarihsel özgeçmişe sahip olan, çoğu devletlerin ve ulusların farklı bir yapıya dönüşmesinde etki eden ve günümüz 21. Yüzyılında da devam eden “Sol” ve “Sağ” kavramlarının önemli etkisi bulunmaktadır. Uluslararası sistemi etkileyen “Sol” ve “Sağ” görüşleri, Fransa’da 10 yıl boyunca 1789 – 1799 yılları arasında devam eden ihtilalin sonrasında, ilk kez parlamento düzeyinde ortaya çıkmıştır. Özellikle Fransız Parlamentosunun solunda oturan kesim ile sağında oturan kesimin, burjuvazi, soylular ve ruhban sınıfın, farklı ideolojik bakışı ve yaklaşımları savunmaları, günümüze kadar devam eden tartışmalara farklı bir nitelik ve boyut kazandırmıştır (Akın ve Coşkun, 2017: 4 – 5). Bir takım akademisyen ve araştırmacılar aşırı sağ kavramını tanımlarken, aşırı sağ’ın hakim olduğu partiler genelinde değerlendirmeye çalışmıştır.

Çoğu araştırmacılar, aşırı sağ’ın temel olarak hangi ideolojiden esinlenerek oluşturulduğunu tam netlikle bilmemesine rağmen, geçmişten günümüze kadar gelen kavramın temel özelliklerini Radikalizm, Popülizm ve Milliyetçilik üzerinden anlamlandırmışlar. Fakat Mudde, Aşırı Sağ Partileri ile ilişkili sınıflandırmasını 26 tanım ve 58 ideoloji üzerinden açıklamaya çalışmıştır. Siyasi araştırmacılar, aşırı sağ anlayışını veya aşırı sağ partilerinin temel özelliklerini açıklarken, aşırı sağ kavramının ve partilerin temel olarak aşırı sağ veya radikal sağ olarak iki yere ayrıldığını vurgulamaktadırlar (Avcu, 2020: 237). Özellikle Radikalizm ile Aşırı sağ arasında demokrasi ve sistem boyutunda bir ayrışma ve anlaşmazlık olduğu görülmektedir. Hatta bazı araştırmacılar aşırı sağ’ın, faşizm ideolojisi ile güçlü bir bağ ve ilişki olduğu belirtmesiyle beraber, aşırı sağ’ı “neo-faşizm” olarak tanımlamaktadırlar (Avcu, 2020: 237). Aşırı Sağ ile Faşizm arasında bir takım benzerliklerin olmasına rağmen, bu iki temel anlayış arasında farklılıklar da gayet mevcuttur.

Klasik Faşizm, demokrasi dahil olmakla küreselleşme, liberalizm ve piyasa ekonomisi karşıtı bir politika izlerken, yeni (çağdaş) aşırı sağ ise demokrasini savunmakla birlikte, devletin ekonomik gelişimi açısından piyasa ekonomisini açıkça desteklemektedirler. Klasik Faşizmin veya Faşist partilerinin uyguladığı “biyolojik ırkçılık” politikalarının aksine, aşırı sağ partiler ırkçılık politikalarında değişime giderek biyolojik ırkçılığı, kültürel düzeye kaydırarak “kültürel ırkçılık” olarak tasarlamıştır. Günümüzdeki birçok aşırı sağ anlayış ve aşırı sağ partiler, Klasik Faşizm ile Nazizm ideolojisini ve yakıştırmasını bir taraftan kabul etmemekle birlikte, bir taraftan da reddetmiyorlar. Özellikle Faşizm ideolojisinin, bir zamanlar uyguladığı doğru veya yanlış politikalara, birer tarihsel olay olarak bakılmasının daha olumlu olacağı savını belirtmektedirler (Uzunçayır, 2014: 137 – 138).

Aşırı sağ anlayışı, Mudde’nin de belirttiği üzere, kendinde barındırdığı 5 temel özelliği (Güçlü devlet, Aşırı milliyetçilik, Irkçılık, Zenofobi ve Demokrasi karşıtlığı) ile ön plana çıkmaktadır (Üste ve Mantoğlu, 2023: 26 – 27). Aşırı Sağ açısından devletin bekası ile milliyetçilik yaklaşımı önem arz ettiğinden, bu yaklaşımları ön plana alarak, liberal demokrasinin en çok savunduğu (hukukun üstünlüğü, siyasi özgürlükler, çoğulculuk, insan hakları, ifade özgürlüğü, çok kültürlülük) temel ilkeleri, bir bakıma geri plana atmaktadır. Burada Milliyetçilik akımı, yabancı karşıtlığı veya düşmanlığı üzerinden toplumu yerli ve yabancı olarak, nativizm (yerlilik) kavramında etkisiyle iki farklı bölüme ayırmaktadır. Bununla birlikte, toplumun temel özelliklerini ve bütünü yansıtan din, dil, etnik, kültürel farklılıklarını daha da ayırıştırarak milliyetçiliği, ırkçılığın ve kamplaşmanın yoğun olduğu bir yapıya

dönüştürmektedir (Üste ve Mantoğlu, 2023: 26 – 27). Sağ'ın milliyetçilik anlayışına bakıldığında a) etnik milliyetçiler, b) kültürel milliyetçiler ve c) ırksal milliyetçiler olarak 3 ana akıma ayrılmaktadır.

a) Etnik milliyetçiler, ister Avrupa'da isterse de ABD'de olduğu üzere "İrk" ibaresi yerine "Etnik kimlik" kavramını kullanarak, tüm etnik grupların eşit temel hak ve hürriyetlere sahip olduğu belirtmesi ile birlikte, etnik çeşitliliğinin ve etnik özelliklerin korunmasının önemli olduğu vurgulanır. Ama buna ek olarak, etnik milliyetçiler muhafazakar görüşleri desteklemekte birlikte, farklı ülkelerden gelen göç dalgasına karşı çıkmakta ve farklı etnik karşımlarında doğru olmadığını açıkça vurgulamaktadırlar.

b) Kültürel milliyetçiler, popülist sağ partiler tarafından desteklenen, uluslararası göçe ve İslam'a karşı bir tavır alan milliyetçilik anlayışı olarak agılanmaktadır. Bu milliyetçilik anlayışı, adından belli olduğu üzere, ırk ve etnik kimlik üzerinden değil, kültürel farklılıklar üzerinden gelişmiştir. Bu anlayış, İslam'ın Batı kültürü ve toplumuyla uyumsuz bir ilişkide olduğunu, değerlerin örtüşemediğini ve İslam'ın Batı dünyasını "işgal ettiğini" belirtmektedir. Buna ek olarak son zamanlarda, popülizm'in etkisi altında "eşcinsellerin haklar ve temel özgürlükleri" gibi, liberal değerleride, kendi bünyesine katmıştır.

c) Irksal milliyetçiler, ırksal saflığın korunması için Faşizm, Nasyonal Sosyalizm, Hıristiyan Kimliği gibi ideolojiler ile birlikte, devleti ve toplumu merkeze almaktadır. Özellikle, Yahudilik Karşıtlığı "Antisemitizm" propagandası üzerinden geliştirilen farklı komplo teorileri ile Yahudilerin, saf beyaz ırkı yok etmek için farklı yollara el attığını belirtilmektedir (Björge ve Ravndal, 2022: 3 – 4). Buna ek olarak Irksal milliyetçiler, temel hedef ve amaçlara ulaşabilmek için Yahudi Karşıtlığı ile birlikte, demokrasini ve insan haklarını gayri meşru olarak algılamıştır. Bu yüzden Irksal milliyetçilik, diğer milliyetçilik anlayışlarından farklı olarak, aşırı sağcı kişiler tarafından en çok benimsenen milliyetçilik kavramıdır.

Bazı akademisyenler açısından, Aşırı sağ ile ideoloji arasında doğrudan bir bağlantı olmaması ile birlikte aşırı sağ'ın ideoloji karşıtı bir tutum içinde olduğu belirtilir. Geleneksel görüşü savunan akademisyenler, aşırı sağ'ın ideolojiden önce aşırı sol'a karşı bir tutum sergilediğini belirtmektedir. Özellikle burada Mudde'ye göre, tüm aşırı sağ görüşlerin ve aşırı sağ partilerin özünü oluşturan bir "İdeolojik Çekirdek" bulunmaktadır. Bu ideolojik çekirdek (Milliyetçilik, Devlet ve Kültür), aşırı sağ için önem arz eden olguları kendi içerisinde barındırmaktadır. Mudde devleti, toplum ile milletten olmayan bireylerin asimilasyonunu gerçekleştiren, toplum arasında dayanışma ve örgütlenmeyi sağlayan bir araç olarak aktarmaktadır (Mudde, 1999: 187 – 188). Özellikle milliyetçi devlet tanımı üzerinden bir ulus inşa etme hedefleyen aşırı sağ görüşün ana hedefi, kültürel ve homojen toplumun baskın olduğu bir ulus inşa etmektedir. Milliyetçi devletin bir diğer özelliği "Xenophobia" (yabancı düşmanlığı) ile eşcinsel yönelimlere karşı yürüttüğü sert propagandadır. Özellikle, katolik milliyetçi devletler açısından bu yaklaşımlar ve yönelimler, geleneksel aile kurumu zayıflatarak tahrip etmekle beraber, ulusun devamı ve geleceği bakımından bir olağanüstü tehdit olarak görülmektedir (Mudde, 1999: 187 – 188).

Özellikle burada son olarak belirtmemiz gerekirse, ister sağ isterse de sol kesimi destekleyen kitlenin politik yaklaşımlarının, görüşlerinin ve toplumsal tabanlarının daha aşırı bir şekilde birbirinden ayrışması ister politik, ister sosyolojik, isterse de tarihsel süreci kökünden etkileyerek değiştirmektedir.

2. AB’de Aşırı Sağ Partilerinin son dönemdeki yükselişleri ve temel özellikleri:

Soğuk Savaş’ın ikinci yarısından itibaren, dünya genelinde küreselleşme dalgasının etkisiyle (politik, ekonomik, sosyal, kültürel, askeri, güvenlik, medya) ve diğer alanlarda yaşanan hızlı değişimlere, Soğuk Savaş sonrasında Orta Doğu ve Balkan coğrafyasında yaşanan etnik, dini ve mezhepsel olgulara dayalı çatışmalarında eklenmesi, dünya için yeni bir göç ve mülteci sorununu da beraberinde getirdi. Küreselleşme dalgasının beraberinde getirdiği sorunlardan en çok etkilenen bölge, (AB) Avrupa Birliği ülkeleri oldu. Politik, ekonomik, sosyal, ticaret ve diğer önemli alanları elinde bulundurmakla birlikte refah devlet tanımını kendilerinde barındıran ve AB’nin çekirdek ülkelerinden olan Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda ve Belçika’da, son dönemlerde Aşırı Sağcı Partilerin yükselişe geçmesi, AB genelinde önemli bir değişimi beraberinde getirmektedir. Bilhassa II. Dünya Savaşı sonrası avrucasında aşırı sağ partilerinin desteklenmesi, bu partilere yönelimler ve bu partilerin faaliyetleri toplum arasında anormal olarak algılansa da, Soğuk Savaş sonrasında yaşanan olaylar fonundan bakıldığında, toplumun uzun bir zaman sonra bu tür partilere yönelimi ve bu partileri desteklenmesi, artık anormal olarak algılanmamaktadır (Hıdır, 2018: 18 – 19).

Son zamanlarda AB ülkelerindeki kitlelerin Hristiyanlık kimliğinin korunması, çokkültürlülüğe karşı olumsuz tutumların artması ve heterojen değil homojen tutumlarını güçlendirmesi, AB genelindeki aşırı sağ parti liderlerinin kullandığı popülizminin de etkisiyle, daha etkili bir şekilde öne çıkmaktadır (Hıdır, 2018: 18 – 19). Aşırı Sağ Partilerinin ve aşırı sağ ideolojisinin, günümüz avrucasından yeniden yükselişe geçmesi ile birlikte, güncel tartışma konularından birine dönüşmesinde, milliyetçiliğin ve aşırı sağ yaklaşımının etkili olduğu 20. yüzyıl evresindeki, 3 dönemi detaylı bir şekilde incelemek önem arz etmektedir.

I. Dünya Savaşı sonrasında, Avrupa genelinde politik ve ekonomik krizin hakim olması ile birlikte, Antisemitizm ideolojisinin daha açık bir şekilde desteklenmesi, 1920’li yıllardan itibaren İtalyan lider Benito Mussolini ile Nazi Almanya’sı lideri Adolf Hitler tarafından yönetilen Ulusal Faşist Partisi ile Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi’nin, İtalya ve Almanya’da etkili propaganda aracı haline gelmesiyle bu partilerin, dinin daha ötesinde ve üstünde katı bir milliyetçi ideolojisini benimsemesine olanak sağlamıştır.

1960’lı yılların ilk evresinden, Soğuk Savaş’ın bitimini simgeleyen 1990’lı yılların başlarına kadar, kapitalist Batı Avrupa genelinde politik, ekonomik, toplumsal ve kültürel dönüşümün hızlanmasıyla yaşanan sorunların oluşmasında Doğu’dan gelen yabancı uyruklu işçilerin etkili olduğu düşüncesi, toplum arasında uzun bir zaman sonra aşırı sağ partilere olan ilginin artmasına ve bu partilerin halk arasında popülaritesini ve önemini artırdı (Karaağaç, 2022: 28). Özellikle Soğuk Savaş döneminin ilk yıllarında, Avrupa genelinde aşırı sağ yaklaşımının genişlemesinde, eski SS subayı olan Anton Reinthaller’in 7 Nisan 1956 yılında kurduğu “FPÖ” (Freiheitliche Partei Österreichs) (Avusturya Özgürlük Partisi) önemli katkı sağlamıştır.

“Pan – Alman kampının” önemli temsilcilerden olarak, 25 Mart 1949’da Herbert Kraus ve Viktor Reimann tarafından temelleri atılmış olan Verband der Unabhängigen “VdU” (Bağımsızlar Federasyonu) Partisinin 1955 yılında dağılmasından sonra kurulan FPÖ, Bağımsızlar Federasyonu’nun aşırı sağcı halefi olarak bilinmektedir. Nasyonal Sosyalist özgeçmişini savunmakla birlikte ister birinci, isterse de ikinci genel başkanının SS subaylarından oluşan

FPÖ, 1986 yılındaki parti genel seçimlerinde Jörg Haider'in seçilmesiyle, önemli bir değişim yaşamıştır. Özellikle, Jörg Haider, partinin aşırı sağcı kimliğinde bir değişime giderek partini Alman ulusal kimliğinden, Avusturya ulusal kimliğiyle değiştirerek, etkili bir ideolojik yapılanmaya tabi tutmuştur (Liebhart, 2020: 86).

Pan – Cermenizm ile Irkçılık yaklaşımlarını parti politikalarının merkezine koymaya çalışan Jörg Haider'in uyguladığı politikalar, zamanla parti içerisinde Neo – Nazizm'in doğmasına olanak sağladı. Xenophobia, şiddet eyleminin teşvik edilmesi, çok kültürlü toplumla beraber, uluslararası insan haklarının katı bir şekilde reddedilmesi ve sonda Avusturya'nın tek taraflı olarak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nden çekilmesini talep eden FPÖ genel başkanı Jörg Haider'in benimsediği aşırı sağcı yaklaşım, Soğuk Savaş sonrasında AB genelinde diğer aşırı sağcı partilerin güçlenmesinde önemli altyapı oluşturmuştur (Bailer, 2018: 4, 6). Son olarak AB'de, FPÖ gibi diğer aşırı sağ partilerin ve Irkçılık ve Milliyetçilik yaklaşımlarının artmasında, Soğuk Savaş sonrasında yaşanan İslam karşıtlığı "İslamofobi" ile mülteci ve göç krizi de, AB ülkeleri üzerinde önemli etki bırakmıştır.

Özellikle, AB genelinde 11 Eylül 2001 yılında yaşanan terör eylemi sonrası, Doğu'dan Batı'ya doğru yaşanan hızlı göç dalgasının oluşturduğu insani krizin artması ve sonda 2008 yılında Küresel Ekonomik Krizin yaşanmasıyla AB ülkelerin büyük ekonomik zorluklar yaşaması, AB genelinde Aşırı Sağ Partilerinin yeniden kendi konumlarını güçlendirmesine olanak sağladı. Yalnızca AB ülkelerinde değil, dünya genelindeki birçok ülkedeki aşırı sağ partilerinin yükselişe geçmesinde, Küreselleşme ana faktör olarak belirtilmektedir. Modernleşmenin bir ürünü olan küreselleşmeye karşı duran kitlelerin desteklediği aşırı sağ partiler, AB'nde politik, ekonomik, kültür, sosyal ve güvenlik alanlarda yaşanan sorunları küreselleşmeye bağlamakta ve buradan popülist söylemlerini ve hareketlerini artırmaktadır (Dinç ve Karataş, 2021: 136). Buna ek olarak aşırı sağ partiler, kendi ideolojik görüşleri açısından "Çokkültürlülük" yaklaşımına sıcak bakmamakla birlikte, devlet tarafından uygulamaya konulmasını ve denetlenilmesini istedikleri sıkı göçmen politikasını açıkça desteklemektedirler.

II. Dünya Savaşı döneminde, aşırı sağ partilerin hakim olduğu ülkelerde etkili bir propaganda aracı olarak kullanılmakta olan milliyetçilik, ırkçılık, "Antisemitizm" Yahudi karşıtlığı, "Xenophobia" Yabancı düşmanlığı, Soğuk Savaş dönemi ile birlikte AB genelinde olumlu bir değişime maruz kalmıştır. Birtakım araştırmacı ve teorisyenler, Soğuk Savaş sonrası dönemde yaşanan değişimlere ve olaylara atıfta bulunarak, AB genelinde Yahudi karşıtlığının önemli derecede azaldığını ve Yahudi karşıtlığına nazaran Müslüman karşıtlığının arttığını aktarmaktadır. Ancak aşağıda değinilecek çeşitli olaylardan sonra Müslüman karşıtlığının artmasıyla Hristiyanlık ve Avrupalı kimliğinin yeniden güçlü bir şekilde ön plana çıkması, AB genelinde yükselmekte olan aşırı sağ partilerin hareket refleksini artırmıştır. Fransız aşırı sağcı kuramcılardan olan Guillaume Faye, günümüz dünyasında Antisemitizm karşıtlığı ve tehdidi yerine, İslam dünyası ile Üçüncü Dünya ülkelerinden gelecek tehditlerin daha önemli olduğunu vurgulamıştır (Selcen, 2014: 169 – 170). Avrupa genelinde aşırı sağ partilerinin yaygınlaşmasında, 11 Eylül olayları ile 2011 yılında yaşanan "Arap Baharı"nın tetiklediği göçmen krizinde önemli bir rol oynamıştır.

11 Eylül 2001'de ABD'de yaşanan terör saldırısı sonrasında, Avrupa'nın önemli ülkelerinden İslam dinine ve Müslümanlara karşı uygulanmaya başlayan ötekileştirme ve dışlama politikaları, aşırı sağ partilerinin de kullandığı

güçlü bir propagandaya dönüştü. Özellikle muhalif aşırı sağ partilerin bu konu üzerinden yapmaya çalıştıkları propagandalar, Avrupa toplumunun İslamı ve müslümanları eleştirmesine ve onlara karşı ırkçı tavırlar beslemesine olanak sağladı. Dönemin Danimarka Halk Partisi'nin (DFP) liderliğini üstlenen Pia Kjaersgaard, 11 Eylül olaylarından hemen sonra, bu konuyla ilişkili çok sert açıklamalar yaparak, Müslümanların ve İslam dinini terörizmle ilişkili olduğunu belirterek, Danimarka'da yaşayan ve müslüman kimliği olan tüm insanların, ülkeden çıkarılmasının önemli olduğunu vurgulamıştır (Yardım, 2017: 224).

Bu saldırının devamında 2004 yılında Madrid'de, 2005 yılında Londra metrosunda düzenlenen bombalı saldırıları, kendilerini radikal islam örgütü olarak nitelendiren grubun üstlenmesi, avrupa genelinde büyük yankı uyandırmış ve İslamofobi'nin avrupa da artmasına olanak sağlamıştır. 2008 yılında yaşanan "Küresel Ekonomik Kriz" sonrası, 2009 yılında düzenlenen Avrupa Parlamentosu seçimlerinde, ekonomik ağırlıklı olarak işsizlik, enflasyon, belirsizlik ve istikrarsızlığın artması ile birlikte, aşırı sağ görüşlerin ve partilerin göçmenlere karşı tavırı daha da sertleşmiştir. İlerleyen yıllarda, Avrupa'nın aşırı sağ partilerinin, popülizm'in etkisiyle müslümanlara karşı artan baskısı, 2010 yılında Fransa hükümetinin, halka açık bölgelerde çarşaf veya peçeli çarşaf takmaları yasaklanmış ve karara uymayanlara 150 € para cezası verilmiştir. 2011 yılında Hollanda hükümeti tarafından, İslami yasalar çerçevesinde hayvan kesilmesi yasaklanmıştır. Aynı yılın Temmuz ayında, Norveç'in Oslo ile Utoya adasında 77 sivilin ölümü, 200'den fazlasının yaralanmasıyla sonuçlanmıştır. 2014 yılında düzenlenen Avrupa Parlamentosu seçimlerinde, aşırı sağ partilerin oy oranında önemli bir artış olduğu gözlenmiştir (Alkan, 2015: 279 – 281).

Konunun bir diğer ekseni Rusya'nın yayılmacı politikalarıdır. 2014 yılında Rusya'nın, uluslararası hukuka aykırı bir şekilde Kırım üzerinde egemenlik sağlaması, uzun bir zaman sonra avrupa güvenliğini yeniden tehdit altına almıştır. Avrupa devletlerinin bu krizi çözmede başarısız olmaları, 8 yıl sonra Rusya'nın fiilen Ukrayna'yı topyekün işgal etmesine olanak sağlamıştır. Özellikle burada, Fransa'nın Ulusal Birlik Partisi başkanı Marine Le Pen, İtalya'nın Kuzey Ligi Partisi başkanı Umberto Bossi ve Almanya'nın Alice Weidel ile Tino Chrupalla başkanlığındaki Almanya için Alternatif Partisi (Alternative für Deutschland) "AfD" Partisinin, Rusya devlet başkanı Vladimir Putin ile yakın ilişki içerisinde olmaları, kitleler tarafından protesto ve eleştirere neden olmuştur (Çelik, 2022: 530). Bilhassa burada aşırı sağcı tutumu ve Putin'le olan yakın ilişkisi nedeniyle "Ulusal Birlik" Partisi başkanı Marine Le Pen, ön plana çıkmaktadır.

1972 yılında, Jean Marie Le Pen tarafından kurulmuş olan Ulusal Cehpe Partisi, aşırı sağcı tutumu, kimlik siyaseti, milliyetçilik vurgusu, göç ve göçmenlik karşıtı politikalarıyla, Soğuk Savaş dönemine damga vurarak, popülaritesini artmıştır. Partisini, 2011 yılında küçük kızı Marine Le Pen'e devreden Jean Marie Le Pen, 2015 yılında kızı tarafından partiden tamamen uzaklaştırılmıştır. Marine Le Pen babasından farklı olarak, Yahudi karşıtlığı "Antisemitizm"e karşı çıkmış ve karşıtlığını İslamofobi ile göçmen üzerinden uygulamıştır (Ceylan ve İsa, 2021: 85 – 86). Özellikle Putin'le yakın ilişkileri olması ile birlikte Putin'in uyguladığı politikaları desteklediğini açıkça belirtmiştir. ABD hegemonyası ile kurulan tek kutuplu dünya düzenine karşı çıkan Marine Le Pen, Fransa'nın NATO'dan ayrılması gerektiğininde vurgulamaktadır.

Bütün bu gelişmelerin yanında yakın dönemde Rusya – Ukrayna savaşı boyunca, Vladimir Putin’in NATO’ya karşı duruşu, bir takım aşırı sağ partilerinin tutumunun değişmesine neden oldu. Özellikle, Finladiya’nın Finns Partisinin lideri Riikka Purra, Rusya – Ukrayna savaşına kadar, Ulusal Birlik Partisi başkanı Marine Le Pen gibi NATO karşıtı görüşleri olsa da, savaşın başlamasından hemen sonra Finlandiya’nın NATO’ya katılımını açıkça desteklemiştir. Özellikle savaşın başlamasında hemen sonra, Ukrayna’dan Batı Avrupa’ya doğru gelmekte olan Ukrayna’lı göçmenler, avrupalı aşırı sağ partiler tarafından Ortadoğu ve Afrika’dan gelen mültecilere gösterilen tavırın aksine, hoşgörü ve samimi bir şekilde yaklaşılmasının önemli olduğu belirtilmiştir. Özellikle, AB genelinde yaşanan göçmen krizi ile birlikte Rusya ile Ukrayna arasında yaşanan savaşta etkili bir aktör olmayı başaramayan İtalya’da iktidardaki Kuzey Ligi Partisi “Lega Nord” genel başkanı Matteo Salvini, bir dönem domine ettiği aşırı sağ kitle üzerindeki etkisini giderek kaybetmektedir (Güngörmez, 2022: 13 – 14). Son yıllarda İtalya’nın uğraştığı göçmen krizi ve ekonomik durgunluk karşısında yıpranan ve etkili olamayan Matteo Salvini karşısında, 2012 yılında Giorgia Meloni tarafından kurulmuş olan ve 2022 yılında İtalya’da iktidara gelen “İtalya’nın Kardeşleri Partisi” (FdL) önemli rol oynamaktadır.

3. İtalyan siyasi sisteminde “Sağ” Partilerin yükselişi ve “İtalya'nın Kardeşleri” Partisi:

Benito Mussoli’nin kurduğu Faşist yönetimin düşüşünden sonra, 2 Haziran 1946’da monarşiden – cumhuriyete dönüşen ve 1 Ocak 1948’de temel Anayasası kabul edilen İtalya, Soğuk Savaş dönemi ile birlikte liberal demokrasi ve hukuk sistemini benimseyen bir devlet modeline dönüşmesine rağmen, siyasi sistemindeki bir takım sorunlar yüzünden “İtalyan tarzı demokrasi” olarak anılmıştır. Siyasi sistem içerisindeki bir takım kişilerin, karar verme mekanizmalarında etkili birer aktör olmaları, bazı partilerin denetime tabi tutulmamasına ve dengesizlik durumunun devam etmesine neden olmaktadır.

Özellikle, İtalya genelindeki bu belirsizliğin oluşmasında 1943 yılında kurulmuş ve 1994 yılında kapatılmış olan Hristiyan Demokratların önemli etkisi olmuştur. Hristiyan Demokratların iktidarı zamanında imzalanan gizli anlaşmalar, uygulanamayan kamu politikaları ve çeşitli kamu harcamalarının doğru bir şekilde kullanılmaması, İtalya’nın güney bölgelerinde Mafya gibi farklı oluşumların ve gelişmelerin ortaya çıkmasını tetikleyen durumlardan biri oldu (Yıldırım, 2021: 92 – 93). 1994 sonrasında, İtalya siyasi sisteminde bir takım değişimler yaşanmaya başlamasıyla, İkinci Cumhuriyet olarak anılan dönemi başlamış oldu.

1994 yılında, Silvio Berlusconi tarafından kurulmuş olan “Yaşasın İtalya” (Forza Italia) partisi, 1994 öncesinde ülke siyasetini domine eden çoğu partinin önüne geçerek, seçmen arasında önemli bir nüfuz kazanmaya başladı. 1994 seçimlerinde Forza İtalya, Kuzey Ligi (Lega Nord), İtalyan Sosyal Hareketi (Movimento Sociale Italiano), Ulusal Birlik (Alleanza Nazionale) ile birlikte koalisyon hükümeti kurarak, 1994 – 1995 yılı arasında kısa bir iktidar kurmayı başardı ve Silvio Berlusconi İtalya’nın yeni Başbakanı oldu. 1995 yılında Berlusconi’nin koalisyon hükümetinin dağılmasına rağmen Berlusconi, İtalyan siyasi sisteminde yeni bir yol açmayı başarmıştır. 1996 ile 2001 yılları arasında merkezi solun etkili olduğu İtalya’da, 2001 yılında düzenlenen seçimlerde Silvio Berlusconi’nin kurduğu merkezi sağ koalisyonu, iktidar olmayı başarmıştır. 2001 ile 2006 yılları arasında iktidarda olan Silvio Berlusconi

yönetiminin halka vaat ettiği bir takım gelişmelerin başarısız olması, 2006 yılında koalisyon tarafından artan baskılar sonucunda, Berlusconi'nin koalisyondan çekilmesine neden oldu (Sokullu, 2018: 17 – 18). Soğuk Savaş sonrasında ve Berlusconi etkisiyle siyasetde yaşanan gelişmeler, İtalya'da merkezi sağ ile aşırı sağ partilerinin yükselişe geçmesinde etkili birer aktör oldu.

2012 yılında Giorgia Meloni tarafından kurulmuş olan aşırı sağcı (Fratelli d'Italia – FdI) İtalya'nın Kardeşleri partisinden önce, 8 Ocak 1991 yılında Umberto Bossi başkanlığında kurulan (Lega Nord – LN) Kuzey Ligi partisi, İtalya genelinde aşırı sağ anlayışının gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır. Parti, İtalya'nın Soğuk Savaş dönemi ile birlikte Kuzey ve Güney bölgelerinin birbirinden politik, ekonomik ve sosyal olarak ayrıştığını belirterek, bir bakıma iki bölge arasında, özellikle kuzey bölgesi için bir bölgesel özerkliği savunmaktaydı (Zenginoğlu, 2021: 77). 2012 yılına kadar Lega Nord genel başkanı olarak kalan Umberto Bossi yerine, parti genel başkanlığına bir yıl boyunca 2013 yılına kadar yürütecek olan Roberto Maroni geçmiştir.

Bir yıllık Roberto Maroni dönemi sonrasında, 2013 yılında partinin genel başkanlığına Matteo Salvini geçmiştir. Salvini ile parti genelinde bir takım olumlu gelişmeler yaşanmıştır. Özellikle, İtalya'nın Kuzey ile Güney bölgeleri arasında oluşturulan karşıtlığı, bölgesel farklılığı ve özerklik konusunu azaltarak, aradan kaldırmak için 2017 yılında partinin ismini Kuzey Ligi yerine “Lig” (LEGA) olarak değiştirmiştir. Salvini'nin, Kuzey Ligi partisinin ismini Lig olarak değiştirmesi, kuzey ile güney arasında ayrıştırmayı azaltmakla beraber, partinin öteki olarak tanımladığı Güney bölgesinin yerini AB ile artmakta olan göçmen nüfus almıştır. 2013'de Maroni döneminde düzenlenen seçimlerde Temsilciler Meclisi'nin %4.1, Senato'nun ise %4.3 oy alınmasına rağmen, Salvini'li Lig partisinin katıldığı 2018 genel seçimlerinde, Temsilciler Meclisi'nin %17.4, Senato'nun ise %17.6 oranında bir başarı rakamına ulaşmasında, uygulanan doğru politikaların önemli bir etkisi olmuştur. Bu sürecin sonunda Lig partisi, İtalya genel seçimlerinde merkezi sağ koalisyonla beraber, seçimi kazanmayı başarmıştır (Cicioğlu ve Cicioğlu, 2020: 121 – 122). AB ile göçmen karşıtlığı üzerinden yapılan propagandalar, Salvini'nin ülke genelindeki popülerliğini artırmıştır.

2008 yılında düzenlenen seçimlerde “Lega Nord”, “Movement for Autonomy” ve Silvio Berlusconi'nin “Il Popolo della Libertà” Partisinin kurduğu merkezi sağ koalisyonu, 2006 ile 2008 yılları arasında, Romano Prodi yönetimi altında iktidarda olan merkez sol koalisyona karşı üstünlük kazanarak, 2008'dan itibaren merkezi sağı yeniden iktidara taşımayı başarmıştır (Arisoy, 2010: 10). Berlusconi'nin İtalyan sağ ve siyaseti üzerinde deneyimli bir kişiliğinin olması, etkili ve güçlü bir siyasetçi kimliğinin olması, onun 2007 yılında kurduğu “Il Popolo della Libertà” partisinin, bir yıl sonra koalisyonla iktidara gelmesinde önemli bir faktör olarak görülmektedir. Fakat, 2008 – 2011 yılları arasında Berlusconi iktidarındaki merkezi sağ koalisyonunda, bir takım sorunlar doğmaya başladı. Bilhassa, Berlusconi'nin yönetim şekli ve çeşitli skandallara karışmasından rahatsız olan koalisyon üyelerinden bazılarının parti ile yollarını ayırması, 2007 yılında kurulan Il Popolo della Libertà Partisinin, dağılmasına yol açacak süreci başlatan temel olgulardan oldu.

Partiden ayrılan birkaç milletvekili ile birlikte, Berlusconi döneminde bakanlık yapmış olan Giorgia Meloni önderliğinde 21 Aralık 2012'de “Fratelli d'Italia” (İtalya'nın Kardeşleri) Partisi resmen kurulmuş oldu. Meloni ve partisinin, diğer İtalyan merkez sağ partilerine nazaran AB'ye karşı şüpheli bir yaklaşım benimsediği açıkça görülmüştür. Partinin kurulduğu ilk yıllarda aşırı sağcı bir tutum benimsediği tam olarak nitelendirilmese de, bu tutum

zamanla önemli değişime uğramıştır. Özellikle, 2013 yılında düzenlenen seçimlerden sonra Meloni ve partisi Fratelli d'Italia, AB genelinde yaşanan ve ulusal güvenliği tehdit eden göçmen krizi ile ilişkili olarak parti politikalarında aşırı sağcı yaklaşımını daha da sertleştirdi. Partinin temel işleyişinde faşizan eğilimler kendini açıkça ortaya çıkarmasa da, ulusal muhafazakarlığın meşrulaştırılması ve ülke genelinde Avrupa şüpheçiliğinin artması, uygulanan temel politikalarda aşırı sağcı eğilimlerin olarak gösterilebilir (Puleo ve Piccolino, 2022: 361 – 362).

2013 yılı sonrasında, İtalyan siyasetinde ve kamuoyu yoklamalarında, İtalya'nın Kardeşleri partisinin neo – faşizan bir kimliğe dönüştüğü yolunda muğlak bir fikir ve tartışma sürmekteydi. Özellikle bu düşüncenin yayılmasına etki eden, bir takım gelişmeler yaşanmıştı. Bunlara: a) İlk olarak, yerel düzeyde geçirilen parti toplantılarında veya topluma açık geçirilen toplantılarda partinin, faşizmin geçmişine ve tarihine gösterdiği saygı; b) İkinci olarak, Roma VI. belediye meclisi üyesi olan Nicola Franco'nun kütüphanesinde, Faşizm ve Nazizm dönemlerine uygun el yazmalarının olması; c) Üçüncü ve son olarak, 1946'dan 1995'e kadar İtalyan siyasetinde en önemli aşırı sağ parti olarak kabul edilen (Movimento Sociale Italiano, MSI) “İtalyan Sosyal Hareketi”nin sembolü olarak kullandığı üç renkli alevin, İtalya'nın Kardeşleri partisinin sembolü olarak seçilmesi, bu fonda devam eden tartışmaların zamanla daha da netlik kazanmasına olanak sağladı. AB genelinde faaliyetlerini sürdürmekte olan aşırı sağ partilerin bir çoğunda, Faşizmi veya Nazizmi çağrıştıran üç alev veya buna benzer sembollerin kullanılmamasına dikkat edilmektedir (Bruno, Downes ve Scopelliti, 2021: 2 – 3). Günümüzde, AB genelinde bu sembollerin aşırı sağ partiler tarafından kullanılması, toplumun bu partileri dışlamasına neden olmaktadır. Meloni başkanlığındaki İtalya'nın Kardeşleri partisinin ilk kurulduğu yıllarda bu sembolü kullanmamasına rağmen, ilerleyen yıllar içerisinde partinin giderek aşırı bir tutum sergilemesi, partinin genel görünümünde de etkili olduğu görülmektedir.

Meloni'nin Aralık 2017'de Trieste'de düzenlediği parti kongresinde, Partisinin aşırı sağcı kültür anlayışını ve katı ulusal muhafazakar kimliği savunduğunu belirtmiştir (Sondel – Cedarmas, 2022: 61). Meloni, Eylül 2019'da parti kongresinde Tanrı, Vatan, Aile gibi temel değerlerin korumasının önemi vurgularken Şubat 2020'de geçirilen Ulusal Muhafazakarlık Konferansı'nda, efsanevi ABD Başkanı Ronald Reagan'ın zamanında uyguladığı (Sosyal, Mali ve Savunma) politikalara ve programlara atıfda bulunarak, yeni AB'ni oluşturacak olan olguların önemini, üç başlıkta sıralamıştır: a) Ulusal çıkarların ve ulusal egemenliğin halk tarafından savunulması, b) Devlet ve vergi yükümlüsü arasında kurulan ilişki ile ekonomik özgürlük, c) Sosyal değerlerin ön plana çıkarılması ile ahlaki ve dini olguların tamamen desteklenmesi önem arz etmiştir. Özellikle Meloni, cinsiyet kavramını ön plana alarak, geleneksel ve muhafazakar aile yapısını savunmakta ve eşcinsel bireylerin evlenmesini ve çocukları evlat edinmesini eleştirmektedir (Sondel – Cedarmas, 2022: 61). Meloni tarafından kısa zamanda atılan radikal adımlar, bu ismin liderliğini parti içerisinde güçlendirmiş, toplum arasındaki popülerliğini artırmıştır.

13 Şubat 2021'de kurulmuş olan Mario Draghi başkanlığındaki koalisyonun, bir yıl sonra 20 Temmuz 2022 yılında dağılmasıyla, İtalya Parlamentosu tarafından erken seçim kararı alındı. 25 Eylül'de geçirilen İtalya genel seçimlerde “Fratelli d'Italia”, “Forza Italia”, “LEGA” ve “Us Moderates” partisinin oluşturduğu merkezi sağ koalisyonun genel seçimi kazanmasıyla, 22 Ekim 2022 yılında Meloni İtalya'nın yeni başbakanı oldu. Giorgia Meloni'nin 22 Ekim'de başbakan olarak, İtalya tarihinin ilk kadın başbakanı olması ile birlikte, dönemin Faşist lideri Benito Mussolini sonrası, ikinci aşırı sağcı lideri olarak tarihe adını yazdırmayı başarması, ülkenin iç ve dış politikada önemli ve somut adımlar

atacağının sinyalini verdi. Meloni'nin seçim sürecinde en çok vurguladığı “Tanrı, Vatan, Aile” kavramları, halkın belirli kesmi tarafından sevilerek benimsenilsede, bazı kesimleri tarafından ise ayrıştırıcı ve faşist söylemler olarak algılandı. Meloni'nin küreselleşme ve sonrasında ortaya çıkan göçmen, eşcinsel akımlara karşı uygulamaya çalıştığı sert politikalarla, İtalyan kimliğini koruyarak ön plana çıkarmayı amaçlamaktadır (Seppli, 2022: 22 – 23). Meloni'nin benimsemiş olduğu aşırı sağcı söylemler ve çizmeye çalıştığı politikalar, İtalyan siyasileri ve toplumu arasında Meloni'ye farklı bir özellik kazandırmaktadır.

Sonuç:

Soğuk Savaş döneminin sonlarına doğru küreselleşme dalgasının artmasıyla politik, ekonomik, sosyal ve kültürel boyutta yaşanan değişimlere, Soğuk Savaş sonrasında Ortadoğu ile farklı coğrafyalarda yaşanan etnik çatışmaların ve gerilimlerin eklenmesi, yukarıda örneklerle verildiği üzere aşırı sağ partilerin Avrupa genelinde yükselişe geçmesine neden oldu.

1990 sonrasında siyasal sistemini AB yasaları çerçevesinde kurmaya çalışan İtalya'da, Birinci ve İkinci Cumhuriyet dönemleri arasında yaşanan bir takım sorunlardan dolayı amaçlanan sistemin tam olarak başarıyla kurulamaması, ilerleyen yıllarda İtalyanın “İtalyan tarzı demokrasi” olarak anılmasına olanak sağladı.

Soğuk Savaş sonrasında, İtalya'da İkinci Cumhuriyet döneminin başlaması ile beraber Silvio Berlusconi etkisinin giderek artması, İtalya genelinde merkez sağ'ın güçlenmesine olanak sağladı. Bu dönemden itibaren, merkez sağcı Silvio Berlusconi'li “Forza Italia” ile aşırı sağcı Umberto Bossi'li “Lega Nord”, İtalyan siyasetinin gelecek dönemleri için önemli etki bırakmıştır.

11 Eylül 2001 yılında, ABD'de düzenlenen terör saldırısı sonrasında, avrupa genelinde yükselen “İslamofobi” etkisi, 2008 yılında AB ile dünya genelinde yaşanan ekonomik kriz ve sonda 2011 yılında yaşanan Arap Baharı olaylarının tetiklediği göç ve mülteci akını sorununun bölgesel krizden, küresel krize doğru evrilmesi, AB ve İtalya genelinde aşırı sağ partilerin güçlenmesine olanak sağlamıştır.

İtalya'nın 2008 yılı ile birlikte yaşadığı ekonomik istikrarsızlık ve mülteci sorunu, 2012 yılında “İtalya'nın Kardeşleri” partisinin önemini giderek artırmıştır. Özellikle, 2017 sonrasında aşırı sağcı bir görüş savunan parti, halk arasında popülerliğini ve saygınlığını artırarak, 25 Eylül 2022'de düzenlenen seçimlerde iktidarı kazanmayı başarmıştır. Bunun sonucunda, aynı yılın Ekim ayında Giorgia Meloni, Mario Draghi'nin ardından İtalya'nın yeni başbakanı olarak seçilmiştir.

İtalya'da Giorgia Meloni ile yaşanan bu değişim, bir takım AB üyesi ülkelerinde bulunan aşırı sağcı partiler için önem arz etmektedir. Özellikle, Meloni'nin küreselleşme, mülteci, göç karşıtlığı ile beraber, AB'ye karşı şüpheci bir tavır takınmaktadır. Rusya ile Ukrayna arasından devam eden savaşın tetiklediği enerji krizi, Covid – 19 pandemisi sonrası ekonomik istikrarsızlığın devam etmesi ve AB ülkelerinin devam eden sorunların çözümüne yönelik işlevselliği ve etki gücü bakımından beklenen etkini göstermemesi, avrupa şüpheciliği yaklaşımını artırmaktadır. Meloni, avrupa şüpheciliği yaklaşımını benimsemesine ve savunmasına rağmen, İtalya'nın ulusal güvenlik, ekonomik istikrar, enerji

güvenliğinin sağlanması ile uluslararası göç ve mülteci sorunlarının çözümü için AB'ye ihtiyaç duymaktadır. Özellikle yukarıda belirttiğimiz sorunlar, Meloni iktidarının tek başına çözebileceği sorunlar olmamaktadır.

Kaynakça:

- Akın, M. H. ve Coşkun, B. (2017). Türkiye Siyasi Kültüründe Sağ-Sol Ayrımı ve Milli Görüş Hareketi. *Electronic Turkish Studies*, 12(8).
- Alkan, M. N. (2015). Avrupa'da Yükselen İrkçılık: Pegida Örneği. *Gazi Akademik Bakış*, (16), 275 – 296.
- Arısoy, A. (2010). İtalya'da Kuzey Bölgeselciliği ve Kuzey Ligi Hareketi. *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 26 – 44.
- Avcu, T. (2020). Avrupa'da Aşırı Sağ'ın Yükselişinin Göç Politikalarına Etkileri: Hollanda Örneği. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 235 – 247.
- Bailer, B. (2018). The FPÖ of Jörg Haider – Populist or Extreme Right – Winger?. In *Women in Austria* (pp. 164 – 173). Routledge.
- Bjørgero, T. ve Ravndal, J. A. (2022). Extreme – Right Violence and Terrorism: Concepts, Patterns, and Responses. *International Centre for Counter-Terrorism..*
- Bruno, V. A., Downes, J. F. ve Scopelliti, A. (2021). Post-Fascism in Italy: 'So Why This Flame, Mrs. Giorgia Meloni?'. *Culturico*. <https://culturico.com/2021/11/12/post-fascism-in-italy-so-why-this-flame-mrs-giorgia-meloni>.
- Ceylan, A. ve Uslu İ. (2021). Göç ve Siyaset: 50. Yılında Ulusal Cephe/Ulusal Birlik'in Göç Politikaları. *UPA Strategic Affairs*, 3(1), 79 – 92.
- Cicioğlu, Ş. ve Cicioğlu, F. (2020). Avrupa Birliği'nde Aşırı Sağ'a Etki Eden Faktörlerden Biri Olarak Ekonomik Kriz (2008 – 2018), *Turkish Studies – Social*, 15(2), 107 – 125. <https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.40066>.
- Çelik, S. (2022). 2022 Rusya'nın Ukrayna'yı İşgali: AB Entegrasyonu için Yeni Dönem. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 521 – 533.
- Dinç, C. ve Karataş, B. (2021). İrkçılık ve Avrupada Yükselen Aşırı Sağ Partiler. *Vadim Kuzmin, Ph. D. Ali Korkut, Ph. D. Nadejda Açıan, Ph. D. Hasan Karacan, Ph. D.*, 136.
- Güngörmez, O. (2022). Avrupa'da Aşırı Sağ Kabuk Değiştiriyor. *EURO Politika*, (16), 10 – 16.
- Hıdır, Ö. (2018). Avrupa'da "Aşırı Sağ" ın Dinî – İdeolojik ve Tarihî Temelleri – Kökenleri. *Muhafazakar Düşünce Dergisi*, 14(53), 15 – 46.

- Karaağaç, Y. (2022). Batı Avrupa’da Aşırı Sağ Partilerin Yükselişi: Belçika Örneği. *EURO Politika*, (16), 27 – 33.
- Liebhart, K. (2020). The Normalization of Right – Wing Populist Discourses and Politics in Austria. *The State of The European Union: Fault Lines in European Integration*, 79 – 101.
- Mudde, C. (1999). The Single – Issue Party Thesis: Extreme Right Parties and The Immigration Issue. *West European Politics*, 22(3), 182 – 197.
- Öner, S. (2014). Avrupa’da Yükselen Aşırı Sağ, Yeni ‘Öteki’ler ve Türkiye’nin AB Üyeliği. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 13(1), 163 – 184.
- Puleo, L. ve Piccolino, G. (2022). Back to The Post – Fascist Past or Landing in The Populist Radical Right? The Brothers of Italy Between Continuity and Change. *South European Society and Politics*, 1 – 25.
- Sepli, A. (2022). Avrupa Birliği Ülkelerinde Yükselen Popülist Radikal Sağ: Meloni’nin Zaferi. *EURO Politika*, (16), 17 – 26.
- Sokullu, E. C. (2018). İtalyan Siyaseti, Popülizm ve Beş Yıldız Hareketi. *EURO Politika*, 15 – 38.
- Sondel – Cedarmas, J. (2022). Giorgia Meloni's New Europe: Europe of Sovereign Nations in The Brothers of Italy Party Manifestos. In *The Right – Wing Critique of Europe* (pp. 60-75). Routledge.
- Uzunçayır, C. (2014). Göçmen Karşıtlığından İslamofobiye Avrupa Aşırı Sağ’ı. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 2(2), 131 – 147.
- Üste, A. N. ve Mantoğlu, A. S. (2023). Ukrayna – Rusya Savaşı Bağlamında Avrupa’da Aşırı Sağın Yükselişi: 2022 Fransa Seçimleri ve Marine Le Pen Örneği. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 23(1), 25 – 38.
- Yardım, M. (2017). Aşırı Sağ ve Çokkültürlük: Avrupa’da Ötekileştirilen “Göçmenler”. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 12(2), 217 – 234.
- Yıldırım, Y. (2021). İtalya’nın Bitmeyen Siyasal Krizlerinde M5S, Lega ve PD Dönemi. *Siyasal: Journal of Political Sciences*, 30(1), 89 – 108.
- Zenginoğlu, S. (2021). İtalya’da Politik İstikrarsızlık: Coğrafya, İdeoloji, Ekonomi. *The Journal of Social Sciences*, 53(53), 70 – 81.